

**Restaurátorský průzkum a záměr
na restaurování kamenných prvků
Platanového mostku**

v parku Státního zámku Kačina

zapsaná kulturní památka – ochranné pásmo r.č. ÚSKP 3116

kulturní památka r.č. ÚSKP 46551/2-1096

Zpracoval: Jarmil Plachý ak. soch-restaurátor

Objednatel: Národní zemědělské muzeum

Kačina – Svatý Mikuláš 51

Termín: listopad, prosinec 2020

1

Jarmil Plachý
ak. soch. restaurátor Jarmil PLACHÝ

Novákových 375/5, 180 00 Praha 8

Tel.: 603 261 666

IČO: 40863379, Povolení MK ČR 5.350/92

E-mail: atelierjale@seznam.cz

I. Lokalizace památky

1. Okres	Kutná Hora
2. Katastrální území	Svatý Mikuláš
3. Adresa	Státní zámek Kačina, Sv. Mikuláš 51
4. Bližší určení místa	49°59'9,71" s.š.
15°19'52,47" v.d.
5. Název objektu	zámecký park SZ Kačina
6. Název památky	Platanový mostek
7. Rejstříkové číslo v ÚSKP	ochranné pásmo r.č. ÚSKP 3116
kulturní památka r.č. ÚSKP 46551/2-1096

II. Údaje o památce

1. Autor	architekt Johann Philip Joendl
2. Sloh	klasicistní /1819
3. Materiál/technika	kámen/sekání, zdění
4. Rozměry	cca 13 m x 4,9 m
5. Předchozí známé rest. zásahy	nebyly-autenticky dochovaný

III. Údaje o akci

1. Vlastník	Národní zemědělské muzeum s.p.o
2. Investor	dtto
3. Návrh na restaurování vypracován	7.12.2020
4. Přílohy	textová část 6 ks
Fotodokumentace A4 - 26 ks
1 x archivní foto plánu, 1x foto L.Macková
5. Použitá literatura	Wikipedie
Památkový katalog
L.Macková – zámek Kačina (1956)

IV. Popis památky

Mostek se nachází v parku západně od zámku Kačina. Překlenuje Kačinský potok (kanál) ve směru přibližně východ – západ.

Klenba mostního oblouku má překlenutí 5,1 m. V průčelních zdech je klenba sestavena z kamenných klenáků. Nad vrcholem klenby je nízký fronton, na který navazují kamenné prahy zábradlí. Zdivo mostku je z lomového kamene - klenba a průčelní zdi. Paty kleneb jsou stavěny z kamenných kvádrů.

Zábradlí je tvořeno kamennými sloupky na začátku mostovky a dvěma sloupky ve střední části nad frontonem. Výplň zábradlí je tvořena zdobnými litinovými odlitky ve tvaru volut s rostlinným dekorem. Ve vrcholové výplni byly osazeny litinové odlitky stylizovaných delfínů v reliéfu. Madlo nad výplněmi je dřevěné (dubové), rovné bez profilů a členění. Na něm byly osazeny profilované kamenné parapety, které profilem navazovaly na profilaci hlavic sloupků. Z vnitřní strany sloupků jsou osazeny kamenné nákolníky. Dlažba mostku – vozovka - je štetovaná.

V. Popis stavu památky

Památka je v neutěšeném stavu. Projevuje se dlouhodobá absence odborné údržby. Vlivem některých nevhodných zásahů – navýšení vozovky – došlo k vyklonění kamenných sloupků zábradlí. Kamenné prvky zábradlí jsou všechny uvolněny a vychýleny. Nákolníky na vnitřních stranách sloupků jsou vykloněny nebo povaleny.

Kamenné prvky zábradlí-prahy jsou vychýleny a ve styčných spárách uprostřed jsou pokleslé (na 3 stranách kromě severní). Kamenné klenáky průčelních zdí nejsou staticky narušeny. Narušené je kamenné zdivo pat kleneb. Na západní straně jsou kvádry uvolněné v celé šíři zdiva. Dva z nich jsou vypadlé. Na východní straně je na severní zdi uvolněný horní nárožní kvádr. Není patrný stav pod hladinou a nánosem bahna.

Lomové zdivo zatím nevykazuje statické poruchy. Na zábradlí chybí kamenné profilované parapety a na krajních sloupcích profilované hlavice. Fragmenty parapetů jsou uchovány v depozitáři zámku. Zde jsou také uloženy litinové reliéfy delfínů ze středních výplní zábradlí. Ty jsou provizorně vyplněny dřevěnými deskami v profilovaných dřevěných rámech. Litinové volutové výplně nevykazují větší mechanické poškození. Barevný nátěr je lokálně narušen a znečištěn. Místy dochází ke korozi.

Popis stavu kamenných prvků

Kamenické prvky mostku jsou vysekány z kutnohorského vápence. Povrch kamene je silně znečištěn povětrnostními vlivy, mikrovegetací – řasou, mechy, lišejníky. Lokálně se vyskytují načernalé depozity a sádrovcová krusta. Místy je kámen narušen korozi. Časté je mechanické poškození, jsou uraženy velké hmoty profilů frontonů na obou stranách, hrany kvádrů, prahů, sloupků a nákolníků. Většina spár je narušena – u kvádrového zdiva, klenáků, v lomovém zdivu. Nejvážnějším poškozením a narušením statiky klenby je vyplavení spár v kvádrovém zdivu pod patami kleneb, kde došlo na západní straně k uvolnění kvádrů v celé šíři pod klenbou. Nyní dochází k rozrušování lomového zdiva do větší hloubky.

Vzhledem k tomuto narušení je stav památky vyhodnocen jako havarijní.

VI. Vyhodnocení průzkumu

Porovnáním archivního plánu stavby a historické fotografie (Libuše Macková – Zámek Kačina 1956) je patrné že došlo k úpravám detailů již při výstavbě.

Na archivní fotografii /1956/ profilovaný parapet zábradlí navazuje na profil hlavice krajních sloupků. Horní plocha hlavice je rovná, obíhající profil přesahuje půdorys rovného sloupku. V archivních plánech z doby před výstavbou jsou sloupky vyšší a parapety končí na boční rovné straně sloupků. Na horní ploše sloupků jsou nakresleny profilované patky váz ve dvou variantách.

a) s rovným dřikem, profilovanou hlavici a mísou

b) nebo vyšším konickým dřikem s kanelami, profilovanou hlavici a mísou.

Vzhledem k tomu, že se hlavice sloupků nedochovaly, není zřejmé zda byly v době vzniku vázy na sloupky osazeny.

VII. Koncepce restaurátorského zásahu

Před vlastním restaurováním je nutné provést statické zajištění památky. To předpokládá (po vypuštění vody z kanálu) odstranění naplaveného bahnitého terénu kolem pat mostku, přezdění uvolněných kvádrů a sanaci lomového zdiva za kvádry v jeho patách. Dále je nutné odstranit druhotné navýšení vozovky na mostku na původní úroveň. Po té bude možno provést demontáž uvolněných kamenických prvků a litinových výplní zábradlí. Prvky budou odvezeny k restaurování. Pak bude rozebrána štetová dlažba vozovky a zdivo klenby z lomových kamenů bude sanováno.

Restaurování kamenických prvků bude spočívat v

- dokončení restaurátorského průzkumu
- předběžném zpevnění narušených partií
- biocidním ošetření
- čištění povrchu kamene
- odstranění načernalých krust
- celkovém zpevnění
- doplnění chybějících prvků (parapety a hlavice) kamenickými kopiemi
- případném provedení rekonstrukce 4 váz na krajních sloupcích (podle původních plánů)

Restaurátorský záměr – návrh postupu restaurátorských prací

Restaurátorské práce budou prováděny v návaznosti na stavební práce – vypuštění vody, odtěžení terénu, sondy k základům a další

Bude provedeno:

1. přezdění uvolněného kvádrového zdiva v patách mostku

- očištění povrchu zdiva a kvádrů tlakovou vodou –
- sanace lomového zdiva za uvolněnými kvádry pomocí románské malty
- osazení očištěných kvádrů na původní místo na románskou maltu (románský cement, říční praný tříděný písek)

2. demontáž uvolněných kamenických prvků a jejich odvoz do dílny k restaurování.

Budou demontovány

- 4 ks nákolníků
- 4 ks krajních sloupků
- 4 ks pilastrových sloupků
- 4 ks středních sloupků nad frontony
- 8 ks prahů zábradlí
- 2 ks frontonů (4 části)

3. demontáž štetové dlažby – dlažba bude rozebrána, očištěna a uložena v blízkém okolí stavby

4. sanace zdiva z lomového kamene – pod vozovkou, v klenbě a v průčelních zdech
- Rozvolněné části budou rozebrány,
 - dutiny a praskliny vyčištěny stlačeným vzduchem
 - bude provedena injektáž prasklin
 - budou dozděny uvolněné partie původním materiálem na románskou maltu

Restaurování kamenných prvků

- dokončení restaurátorského průzkumu-vyšetření salinity a stratigrafie, dohledání chybějících prvků
- očištění od hrubých nečistot (lišejníky, spárovací hmota, malta) - bude provedeno šetrně mechanickým způsobem
- předběžné zpevnění narušených částí bude provedeno nehydrofobním organokřemičitým konsolidantem – např.: roztokem přípravku Funcosil KSE 300 E, Porosil RZ, Ifest OH 100.
- biocidní ošetření – bude provedeno pomocí roztoku přípravku Sanatop Liquid Profi ve vodě v poměru 1:9, dočištění bude provedeno nízkotlakou vodní párou
- omytí a čištění – bude provedeno nízkotlakou vodní párou s přidáním saponátu
- čištění načernalých depozitů a sádrovcové krusty – bude provedeno pomocí zábalů čistící pasty na bázi hydrogenuhličitanu amonného s buničinou a dočištěno bude nízkotlakou vodní párou s jemnými kartáčky
- celkové zpevnění – bude provedeno formou smáčení organokřemičitým nehydrofobním konsolidantem (např. Funcosil KSE 300 E, Porosil RZ, Ifest OH 100
- plastické doplnění chybějících částí – bude provedeno probarveným minerálním, tmelem shodné barvy a zrnitosti s originálem (váp. Pojivo SPH-K, románský cement, mletý vápenec, různé frakce lupkových drtí, sklářský písek) Plasticky exponované partie budou nanášeny na nerezovou armaturu.
- osazení demontovaných prvků – bude provedeno na románskou maltu a nerezové trny
- kamenické doplňky, repliky nedochovaných prvků
nedochované kamenické prvky – části profilovaných parapetů, profilované hlavice krajních sloupků, případně části uraženého profilu na frontonech budou vysekány z původní horniny (kutnohorského vápence) ze starších rozebraných staveb. Povrch kamenických prvků bude ručně sekaný – rýhováním.

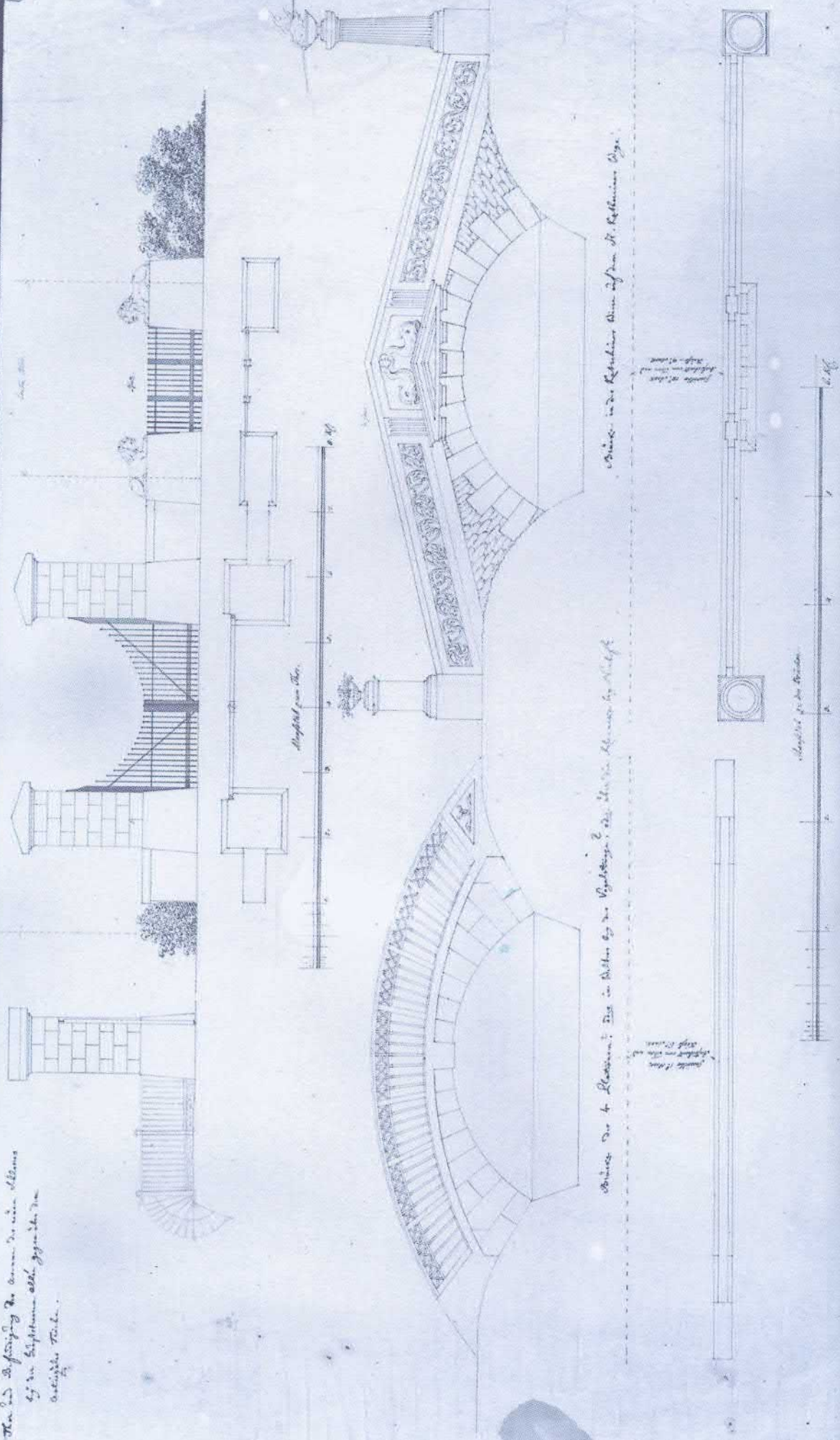
- Přespárování – bude provedeno probarvenou vápennou spárovací směsí. Bude provedeno v líci zdiva a kamenných prvků.
- Provedení štetové dlažby na vozovce – po sanaci zdiva a rubu klenby bude provedeno předláždění vozovky.(detaily pokládky budou specifikovány v projektu opravy mostku)
- Kamenická rekonstrukce váz na krajních sloupcích – 4 ks
O jejich provedení bude rozhodnuto po dokončení průzkumu. Při terénních úpravách dna kanálu mohou být nalezeny části některých kamenických prvků.
- Lokální barevné retuše – budou provedeny v organokřemičitém slabě hydrofobním roztoku (přípravek Poprosil ZV20 s pigmenty)
- Preventivní biocidní ošetření – bude provedeno přípravkem roztoku Sanatop Liquid Profi v ethanolu v poměru 1:10
- Hydrofobizace – bude provedena siloxanovým přípravkem Porosil VV5 Plus
- Závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotodokumentace bude zpracována v tištěné 3 x a 3x CD

V Blnce 7.12.2020

Jarmil Plachý ak.soch.-restaurátor

Plan 22. Bývalý zámek v r. 1810
 v r. 1810 byl zámek
 v r. 1810 byl zámek
 v r. 1810 byl zámek

0. Státní zámek Kačina, Platanový mostek – archivní plány – architekt J.P. Joendl ???

1. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, severní strana – celek

2. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, jižní strana – celek

3. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail severní strany

4. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail střední části severní strany

5. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail střední části severní strany

6. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, celek od jihovýchodu

7. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail od západu

8. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail střední části zábradlí na severní straně

9. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail střední části, detail zábradlí na jižní straně

10. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail střední části, detail prahu zábradlí na severní straně

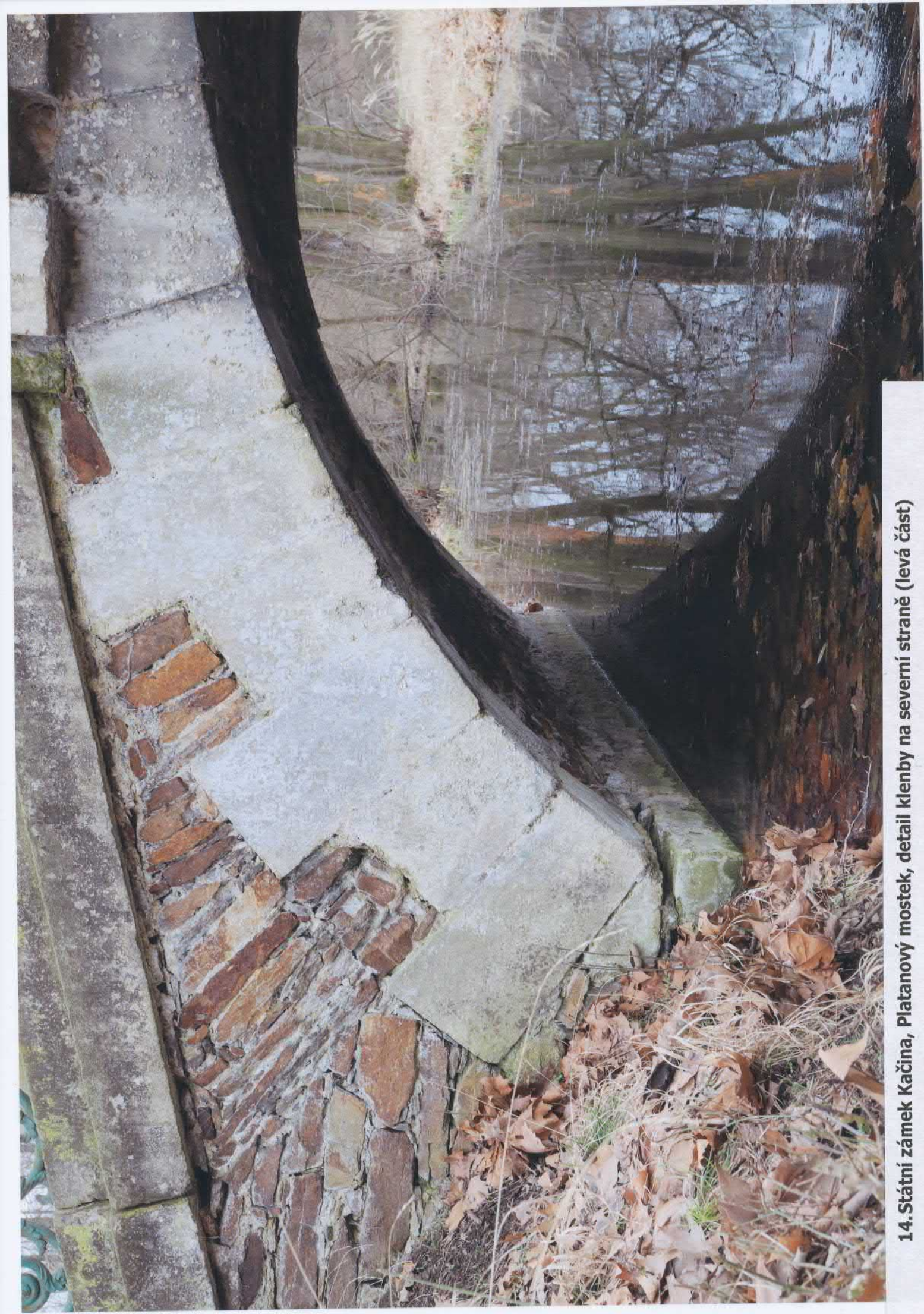
11. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail zábradlí na severní straně

12. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, severní strana, detail vyklonění zábradlí

13. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail severní strany, vyklonění zábradlí u severovýchodního sloupku

14. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail klenby na severní straně (levá část)

15. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail klenby na severní straně (pravá část)

16. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, celek od jihozápadu

17. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail sloupku a zábradlí na jižní straně

18. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, jižní strana – celek

19. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, jižní strana – celek

20. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail jižní strany, levá část

21. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, jižní strana – detail střední části

22. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail klenby na jižní straně

23. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, archivní fotografie, dochované kamenné parapety a výplně střední části zábradlí s delfíny

**24. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail dochovaných fragmentů parapetů
v depozitáři**

25. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, detail dochovaných fragmentů parapetů
v depozitáři

26. Státní zámek Kačina, Platanový mostek, dochovaných litinový odlitek delfína ze střední výplně zábradlí